

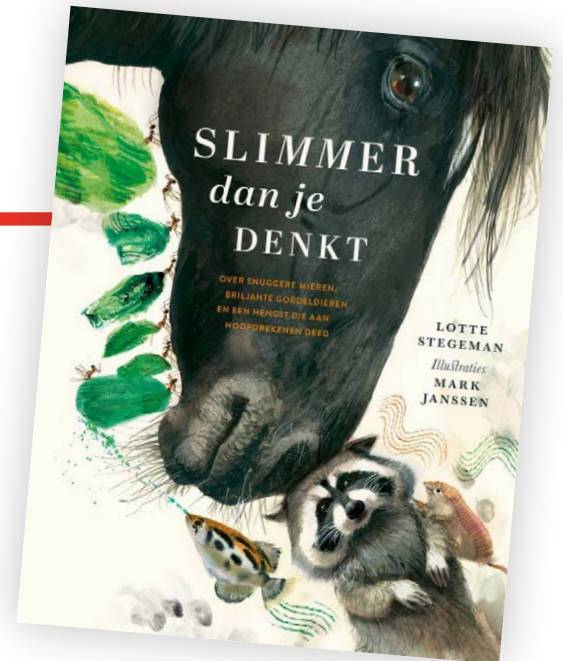

Met deze lessuggestie werk je effectief aan de kerndoelen

Met de lessuggesties van lezeninhetpo.nl werk je aan de kerndoelen Nederlands, en aan de kerndoelen van andere leergebieden. Door jeugdliteratuur (voor) te lezen, en door het nadenken, praten en schrijven over boeken, kunnen je leerlingen namelijk allerlei vaardigheden opdoen. Daarom helpen deze lessuggesties je om jeugdliteratuur te

koppelen aan onder andere wereldoriëntatie, kunst en cultuur of burgerschap. Zo kun je effectief werken aan meerdere belangrijke kerndoelen. Meer weten over hoe je jeugdliteratuur kunt inzetten binnen andere vakken? Kijk op lezeninhetpo.nl.

Slimmer dan je denkt

Groep
6-8 (NL)
Leerjaar
4-6 (B)
Thema's
•dieren
•intelligentie
•natuur
•gedrag

Je kunt een leesfragment van dit boek gratis inzien via de website van Luitingh-Sijthoff.

tekst: Lotte Stegeman
illustraties: Mark Janssen

Luitingh-Sijthoff 2024 - € 24,99 - ISBN: 9789021040226

Dieren kunnen niet praten, of een rekentoets maken. Maar dat betekent niet dat ze niet slim zijn. Ze zijn alleen op een andere manier slim dan mensen. De schuttersvis kan een prooi boven het water raken met een waterstraal. De koekoek laat andere vogels zorgen voor haar kinderen. En de kiekendief vliegt elk jaar zonder zich te vergissen van Oost-Groningen naar zijn vakantieadres in Senegal. En vergeet de mieren niet. Want die kunnen bijna alles!

1 Vooraf

Slimmer dan je denkt is een prachtig boek vol humor over intelligentie bij dieren. Mensen dachten lang dat dieren dom zijn, omdat ze niet kunnen praten en menselijke begrippen niet lijken te snappen. Maar de laatste jaren komen wetenschappers tot andere inzichten. Als je anders kijkt naar het begrip 'intelligentie' blijken heel veel dieren... juist ja: slimmer dan je denkt! De prachtige illustraties van Mark Janssen zijn een lust voor het oog. Je kunt er heel lang naar kijken. De teksten zijn opgedeeld in verschillende soorten slimheid zoals 'communiceren', 'navigeren' en 'klussen'. Elk hoofdstuk gaat over een uitblinkend dier in die categorie, en behandelt ook andere slimme dieren. Lotte Stegeman

schrijft met veel humor. Ook grappig zijn de mieren, die in elk hoofdstuk nog even van zich laten horen.

Auteur Lotte Stegeman is gefascineerd door dieren. Ze brengt veel tijd door in de natuur om dieren van dichtbij te observeren en daar dan kinderboeken over te schrijven. Zo verscheen van haar in 2025 *Wij beren*, over de vooroordelen en misinformatie die mensen hebben over beren.

Illustrator Mark Janssen werkte mee aan maar liefst 500 prenten- en kinderboeken. Hij bedenkt ook zelf verhalen en maakt daar prentenboeken van. Bekende titels zijn *Eiland* en *Dromer*. Hij won talloze prijzen, en wie zijn werk ziet, snapt meteen waarom.

2 Introductie van het boek in de klas

Bekijk met de leerlingen de cover.

- Wie of wat is slimmer dan je denkt?
- Ken je alle dieren uit de ondertitel?
- Welke dieren zie je allemaal getekend?
- Zijn dit dieren waarvan je verwacht dat ze slim zijn?
- Wat is 'slim zijn' eigenlijk? Waar denk jij dan aan?

Bekijk de inhoudsopgave.

- Hoe is het boek ingedeeld?
- Welke teksten vallen buiten de hoofdstukken? Hoe zie je dat?
- Blader door het boek. Laat eventueel afbeeldingen uit het boek, die hier te bekijken zijn, op het digibord zien.
- Wat vind je de mooiste bladzijde?
- Welke bladzijde zou je als eerst willen gaan lezen?

3 Voorlezen

Deze vragen zijn geïnspireerd op de methode 'boekgesprekken' van Aidan Chambers.

Doel van de vragen:

- De leerlingen ontdekken hoe de schrijver humor in de teksten legt.
- De leerlingen ontdekken op welke manier dieren intelligent kunnen zijn.

Lees steeds een hoofdstuk voor, of laat met de leerlingen zelf (voor)lezen. Bij een aantal hoofdstukken zijn vragen geformuleerd, maar natuurlijk kun je voor en na ieder hoofdstuk vragen stellen als: Over welk dier zou dit gaan? Wat heb je van dit hoofdstuk geleerd? Wat vond je leuk, saai of onduidelijk? Waar wil je meer over te weten komen?

Vragen bij blz. 8 en 9

Lees 'Voorwoord' en stel daarna bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Wat is een voorwoord? Ken je dat ook uit andere boeken?
- Waarom zou een schrijver een voorwoord in een boek zetten?
- Wat is volgens Frans de Waal een reden dat wij mensen denken dat dieren niet slim zijn?

Vragen bij blz. 12 en 13

Lees 'Slimme Hans' en stel daarna bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Welke testjes worden gedaan om te testen of Hans echt kan rekenen?
- Op welke manier is Hans slim?

Vragen bij blz. 14 t/m 17

Lees 'Het IQ van een bladsnijdermier' en stel daarna bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Wanneer ben je slim volgens mensen?
- En op welke manieren zijn dieren slim?
- Lees de tekst onder 'Duizend soorten mensenslim'. Wat wil de schrijver duidelijk maken met deze tekst?
- Onder 'Denk als een dier' staat dat je dieren eerst moet leren kennen. Hoe kun je een dier leren kennen?
- Waarom staat de tekst bij de mier in een ander lettertype?

Vragen bij blz. 19 t/m 27

Lees 'Overleven' en stel daarna bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Welk dier zie je op de grote tekening? Wist je dat al voordat je de bladzijde omsloeg?
- Door wie wordt het schuingedrukte verhaaltje aan het begin van dit hoofdstuk verteld?
- Waar is een coyote heel goed in?
- In dit hoofdstuk gebruikt de schrijver op verschillende plekken humor. Hoe doet ze dat?

Vragen bij blz. 49 t/m 51

Lees 'Over gordijnbreinen en leeghoofdige oceaanzwerfers' en stel daarna bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Welke feiten over mensenbreinen ken je na het lezen van deze bladzijdes?
- En welke feiten over dierenbreinen?
- Hoe wist de schrijver dit toen ze het opschreef?
- Heb je per se een brein nodig om slim te zijn?

Vragen bij blz. 63 t/m 73

Lees 'Communiceren' en stel daarna bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Lees de titel van dit hoofdstuk, zonder de bladzijde om te slaan. Over welke dieren zou dit hoofdstuk kunnen gaan?
- Als je verder leest, lees je welk dier wordt bedoeld met 'een grote klier'. Hoe speelt de schrijver hier met taal?
- Welke manieren van communiceren ontdek je allemaal in dit hoofdstuk?
- Wat vind jij het interessantste weetje? Waarom?

Vragen bij blz. 142

Lees 'Nooit meer niks te doen' en stel daarna bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Hoe komt Auke-Florian aan bijzondere vogelnesten?
- Wat is zijn oproep?
- Ga jij dat doen?

4A Verwerking: Slimme dieren in het nieuw

Slimme dieren halen vaak het nieuws. Voor veel mensen is het opmerkelijk als dieren iets bijzonders doen. De leerlingen gaan met de informatie uit het boek zelf zo'n nieuwsbericht maken.

Doelen:

- De leerlingen oefenen met het schrijven van een nieuwsbericht.
- De leerlingen verwerken de informatie uit het boek tot een nieuwe tekst.

Sluit aan bij kerndoel 2A (Nederlands - Communicatie): *De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten.*

Sluit aan bij kerndoel 3A (Nederlands - Communicatie): *De leerling spreekt en schrijft afgestemd op doel, publiek en context.*

1. De slimme dieren van Lotte Stegeman doen hele bijzondere dingen. Zo bijzonder dat ze weleens het nieuws halen. De ekster die een nest maakt met antivogelpinnen (blz. 100) stond in alle kranten en haalde het Jeugdjournaal.

2. Jullie gaan zelf een nieuwsbericht maken over een van de slimme dieren in het boek. Je mag zelf weten welk dier.

3. Bespreek met de leerlingen wat de kenmerken van een nieuwsbericht zijn. Het is kort: ongeveer 150 tot 200 woorden. Je beantwoordt de vragen die de lezer kan hebben: **Wat** is er gebeurd? Welk dier (**wie**) deed dat? **Waar** gebeurde dat? **Wanneer** was het? **Waarom** is het bijzonder? Spreek ook af: als het niet in het boek staat, mag je dit dan verzinnen? (Ga hier eventueel op door in een gesprek over verzonnen nieuws.)

4. Geef de leerlingen de tijd om het nieuwsbericht te schrijven. Als ze klaar zijn, kunnen enkele leerlingen hun nieuwsbericht voorlezen. Dit mag natuurlijk ook in de stijl van het Jeugdjournaal of als TikTok.

Tip: let de komende weken op het nieuws. Welk bijzonder dierengedrag haalt het nieuws? Staat dit ook in het boek? Of is het nieuw?

4B Verwerking: enken als een dier

Dieren zijn op andere manieren slim dan mensen. Ze kunnen beter navigeren, samenwerken of leren door na te apen. De leerlingen maken 'slimme hoeden' waarmee ze kunnen denken als zo'n slim dier.

Doelen:

- De leerlingen verwerken de informatie uit het boek op een creatieve manier.
- De leerlingen gebruiken hun fantasie.

Sluit aan bij kerndoel 4B (Nederlands - Communicatie): *De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen.*

Benodigheden

- stroken papier in allerlei kleuren
- knutselmateriaal

1. In *Slimmer dan je denkt* ontdek je op welke manier dieren slim kunnen zijn. Ze kunnen dingen die mensen niet kunnen. Misschien kunnen wij mensen wel iets van die dieren leren.

2. De leerlingen gaan een hoed knutselen die symbool staat voor een dier of een

manier waarop een dier slim kan zijn. Denk bijvoorbeeld aan een hoed met een magneet erop die symbool staat voor hoe vogels hun weg vinden. Of een hoed die exact hetzelfde is als de hoed van een andere leerling, om te laten zien dat je moet samenwerken om je doel te bereiken. Als je deze hoed opzet, kun je je verplaatsen in het dier en krijg je die slimheid.

3. De leerlingen kiezen een slimheid uit het boek, of een dier. Ze maken eerst een schets en verbeelden die vervolgens in een hoed. De eenvoudigste hoed maak je door een strook papier op de maat van je hoofd aan elkaar te plakken en deze te versieren met attributen. Maar op internet (bijvoorbeeld Pinterest) staan nog talloze andere ideeën om hoeden te knutselen.

4. Wanneer de hoeden klaar zijn, vertellen de leerlingen kort over de slimheid die je krijgt als je de hoed opzet.

Extra: maak een tentoonstelling van de hoeden en hang er ook foto's van het dier/de slimheid bij.

5 Verder lezen

- Lotte Stegeman schreef ook *Ik voel, ik voel, wat jij niet ziet*. Dit boek is qua opzet vergelijkbaar met *Slimmer dan je denkt* en gaat over emoties bij dieren, zoals walging, rouw en angst.
- En niet alleen dieren, maar ook planten zijn slimmer dan je denkt. In *Briljante planten* van Geert-Jan Roebbers lees je hoe planten dieren te slim af zijn, hoe ze kunnen bewegen en zelfs reizen en over hoe gevoelig planten kunnen zijn. De fantasiedieren in *Terra Ultima* van Raoul Deleo zijn ook heel bijzonder. Ze leven op een geheim continent dat pas net is ontdekt. In het reisverslag en op de prachtige prenten ontdek je van alles over het dierenleven op Terra Ultima.

Colofon

© Stichting Lezen

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek)

Auteur

Patsboem! educatief

Vormgeving

Hocus (studiohocus.nl)

www.lezen.nl